

Небава М.І., Заюков І.В. (Україна, Вінниця)

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Актуальність дослідження викликана тим, що нині в світі, у тому числі в Україні загострюються екологічні кризи, що веде до поступового руйнування саморегуляційних механізмів біосфери. Так, забруднення природного середовища, інтенсивне видобування природних копалин, деградація ґрунтів, лісів, зменшення біологічної різноманітності, а особливо збільшення кількості викидів забруднюючих речовин веде не тільки до екологічної катастрофи, але і до погіршення здоров'я громадян України. Актуальність даної проблематики посилює той доведений факт, що від якісної екологічної ситуації залежить 25% всього здоров'я людини [1].

Загальновідомо, що здоров'я людини тісно пов'язане з екологічною ситуацією. Сьогодні Всесвітня Організація Охорони Здоров'я розглядає два аспекти здоров'я – як баланс здоров'я (динамічна рівновага між організмом людини і навколишнім середовищем) та потенціал здоров'я (ресурси людини – індивідуальні властивості людини чинити опір впливу навколишнього середовища, яке загрожує балансу здоров'я) [2]. Збільшення обсягів виробництва багатьох видів споживчих товарів і послуг, зростання споживання веде до погіршення умов у навколишньому середовищі, порушення екологічної рівноваги, що негативно впливає на формування здоров'я населення.

В роботі [3] досліджено вплив екологічних і соціально-економічних факторів на здоров'я людини. Проведений аналіз підтверджує, що здоров'я людини визначається комплексом екологічних факторів (спосіб життя, навколишнє природне середовище, природно-кліматичні умови), і виокремити вплив кожного з цих факторів дуже важко. Особливе значення для здоров'я має якість атмосферного повітря. В результаті дослідження були з'ясовані потужні зв'язки між якістю атмосферного повітря та: смертністю, природним приростом, дитячою смертністю і первинною інвалідністю. З'ясований причинно-наслідковий зв'язок між якістю води, яка споживається і станом здоров'я людини. ВООЗ вважає, що 80% всіх хвороб на Землі пов'язані забрудненою водою або відсутністю елементарних гігієнічних умов.

Відомо, що сукупність факторів навколишнього середовища (природних, соціально-економічних, господарсько-побутових, антропогенних) можуть впливати на все населення, окремо на його групи, або на окремо взятую людину як одновекторно (в позитивний і негативний бік), так і різновекторно. Наприклад, негативний вплив на здоров'я людей небезпечною екологічною ситуацією може компенсуватись або повністю нівелюватись безпечними соціально-побутовими умовами – повноцінним харчуванням; просторим, комфортним житлом, регулярним відпочинком в екологічно чистій місцевості, якісним медичним обслуговуванням тощо.

Таким чином, екологічна складова здійснює істотний вплив на здоров'я громадян. Адже інтенсивний видобуток природних ресурсів, нарощення темпів промислового виробництва та в цілому порушення екологічної рівноваги здатне не тільки загострювати екологічні проблеми, але й викликати відхилення в стані здоров'я людей. З метою зниження впливу екологічного чинника на здоров'я громадян необхідно шукати систему балансів між, з однієї сторони, розвитком економіки, з іншої – дотриманням екологічної рівноваги. Негативний вплив екологічних чинників, можна нейтралізувати, пом'якшити або практично звести до мінімуму деякими чинниками соціального характеру: особливостями виробничих відносин, системою охорони здоров'я, ставленням суспільства до здоров'я та захворювань людини тощо. Особливо варто наголосити на формуванні у громадян України здорового способу життя. Саме останнє може створити сприятливе екологічне і здорове особисте середовище.

Література

1. Е. Лібанова. Демографічні зрушення в контексті соціального розвитку. – Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/conference.html>.
2. Т. Бахтеєва. Стратегія формування здоров'я населення: європейський підхід до українських реалій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umj.com.ua>.
3. Suhrcke M. Экономический ущерб от плохого здоровья: ситуация в Европейском регионе [Текст] / М. Suhrcke, R. Sauto, М. McKee. – Всемирная организация здравоохранения, 2008. – 37 с.